

27.

I. N. I.

DISSERTATIONEM MISCHNICAM

de

י נ ו ג

Seu

DVBIO DECIMATIONE

Consensu

INCLUTÆ FACULTATIS PHILOSOPHICÆ

IN ALMA JENENSI ACADEMIA

publico eruditorum examini subjiciunt

Præses

M. DANIEL Müller

Wildspringâ Swarzburg. Rudolphop.

&

Respondens

JOHANNES ERNESTVS Behm

Schwarzenbacensis ad Salam Variscus.

d. Febr. ANNO. MDC LXXXII.

Litteris Samuelis Adolphi Mulleri.

27

D I S S E R T A T I O N
 VON
 DAVID O. DE GIMMA
 F I O N E
 C O M M U N I S
 INCLITE FACULTATIS PHILOSOPHICAE
 IN ALMA MATER ACADEMIA
 PUBLICA
 P A R I S I E N S I
 M. DANIEL
 R E S P O N D E N S
 JOHANNES ERNESTUS
 d. Lebr. ANNO. MDC LXXXII.

Vam grave olim fuerit in
V. T. Qu. γὰρ τὸ νόμος, imprimis
colonis, vel saltem ex eo patescit,
quod magnam proventus sui par-
tem separare, nec ad usum pro-
prium adhibere lege erant adstri-
cti. Etenim ut jam non adeo
tangam **ביכורים** primitias, qua-
rum tamen varia fuere species : scilicet (1) **עומר** *ma-*
nipulus, primitia messis ad sacerdotem ferenda. Lev.
XXIII. 10. (2) **לחם תנופה שתים** *panes agitationis*
duo ib. vers. 17. (2) **עריסות חלה** *massa placenta*. Num.
XV. 20. (4) **גורן** *area* Num. XVIII. 27. Certe tot re-
censentur decimarum species in sacris, quot, si nostri
rustici à suo separare deberent proventu, forte ringe-
rentur, atque adversus Dei constitutiones murmura-
rent, quemadmodum Israëlitæ olim contra Mosen &
Aaronem Exod. XVI. Nam (1) decimam partem proven-
tus sui solvere tenebantur ad Levitas sustentandos, ut
est Lev. XXVII. vers. 30. 31. 32. & Num. XII. 21. quæ de-
cima à Judæorum magistris **מעשר ראשון** *decima prima*
appellitantur. Ab his Levitas rursus oportebat deci-
mam partem tradere sacerdotibus. Num. I. c. v. 26. 27.
28. Quam dicunt **מעשר מן המעשר** *decimas de deci-*
mis, item **תרומת המעשר** *oblationem decimarum*. De-
inde erant aliæ decimæ, quas equidem erogare non
necesse habebant coloni, verum ab illis cum Levitis
consumebantur Hierosolymis & vocabantur **מעשר שני**
decima secunda de quibus Deut. XIV. v. 22. & seqq. satis
amplius extat locus. Tandem erant decimæ pauperibus
A: solven-

solvendæ a fine trium annorum ut habet cap Deut. XIV. v.
 28. & hæ vocabantur מעשר עני *decima pauperum*. Has de-
 cimarum species antiquitas sedulo solvebat, idque tum
 ex metu pœnæ, quam negligentes manere credebat.
 Certo enim certius impletum iri arbitrabatur pronunci-
 atū Maimon. cap. i. §. 5. de decimis האוכל פירותיו טבלים
 : חייב מיתה לשמים : *si quis fructibus suis fruitur absq̃*
decimatione, morti redditur obnoxius de cælo infligen-
da; tum etiam ex præmii expectatione. Nec enim
 in vanum autumabat pronunciari à Doctoribus suis per
 paranomasiam עשר בשביל שתתעשר *decimas persolve, ut*
ditescas. Ef. סיג עושר *decima sunt sepimentum di-*
vitiarum; usque dum successu (uti fieri solet) tempo-
 ris, annis scilicet circiter centum & viginti ante dulcis-
 simi Salvatoris nostri incarnationem, (si quidem vera
 sunt, quæ adfert Godwinus in suo M. & A. p. m. 453.) fex
 hominum levisima avaritiæ indulgens, decimas negli-
 gerit, tantumque fideliter oblationem solveret ma-
 gnam. Quare tum temporis multæ res in dubium vo-
 citatæ sunt, utrum decimatæ essent, an vero minus. Et
 hæ דמא dicebantur, de quo in præsentiarum, opitulante
 Deo, acturi sumus paucissimis.

Prius verò quam ad ipsam rem accessum faciamus
 lubet de nominis ratione pauca monere. Vocem hanc
 דמא chaldaicam esse, nemo inficias ibit, qui modo
 primis, quod dicitur, labiis orientales linguas degusta-
 vit. Descendit enim a דא quod pro Hebr. דא, aspice
 Pag. 1. celeberrimi nostri Danzii Grammat. Chald. &
 3. Syr. denotatque hoc vel istud & דא quod pro Hebr.
 דא quid vel quod positum Talmudicis etiam דמא sonat,
 prouti hujus rei testis est Buxtorf. in Lex. Talmud. sub
 hac

hac ipsa voce. Littera vero **N** deinde è medio extru-
 ditur unà cum puncto præcedenti, in cuius locum, cum
 punctum retrogradiendum non relinquatur, **N** enim
 erat quierens, ponitur(:) vid. §. III. obs. 1, §. XVII. caut. 2.
 §. LVI. amplissimi auct. cit. Gram. Hebr. Hasq; partes hu-
 jus compositi esse, non est figmentum cerebri nostri, sed
 eas depromsimus ex nott. R. Obadiæ Bartenuensis
 ad Massech. Berachoth, cap. VII. §. 1. dicentis : דמאי
 פירות עמי הארץ קרויים דמאי כלומר דא מאי מעושרין
 הן או לא לפי שהן חשורים על המעשרות : i. est
 דמאי sunt fructus laicorum, vocati דמאי, ac si diceretur
 hoc quidnam est ? num decimati sunt, an vero minus ?
 eo quod suspecti essent (laici) decimarum. Et ex Jom
 tof, qui in suis Thosephoth hunc ipsum allegans, statim
 ab initio ait : ודמאי דא מאי כמשהרב פירש פרקו
 : דמאי i. est. Et דמאי idem est, ac quidnam hoc est ?
 quemadmodum Rab. exposuit cap. VII. cod. Bera-
 choth. Hinc, quantum equidem nos tenui nostro ju-
 dicio assequi possumus, non imprudenter secundum
 ipsum sensum reddidisse arbitramur Joh. Ullemannum l.
 cod. Berachoth. cit. **DVBIVM INCERTÆ DECIMA-
 TIONIS**, eo quod dubitantes de decimatione fructus
 aspicerent.

Possemus equidem hac occasione illorum sen-
 tentiam examinare, qui malunt hanc vocem deductam
 vel a דמה, eo quod mortales faciat cogitare de decima-
 tione, vel a דין & דמאי quid juris de illo ? Ostendereque,
 quod tum externa facies, tum etiam ratio deductio-
 nis aliquo modo ab illis cogatur : Quoniam vero u-

numquemque suo sensu abundare lubentissimi semper
passi sumus, malumns hæc talia præterire, pro hisque
opposita hujus vocis adducere, quæ sunt וראי vel טבל
& מעושר. Quorum illud planè non decimatū erat,
ita, ut etiam nemo ea de re disceptaret: hoc verò in-
tegrè ac plene decimatum censebatur.

Cognito itaque nomine, & quidem invitis no-
bis prolixissimè, non difficilis erit res ipsa intellectu, ut
jam unusquisque mente sua vel minus sobria assequa-
tur, vera protulisse Obadiam, quando in notis ad cod.
תבואתו cap. i. §. i. scripsit, quod וראי sunt
והפירות הנקחים מעמי הארץ שהם חשורים
מעושר חשורים על המעשרות *proventus & fructus accepti*
à laicis, eò quod illi sunt suspecti decimis. Vana nempe
plebs, quæ omnia oscitanter solet peragere, in his adeo
conscientiosa non erat, atque illi, quorum negotium
assiduum, concatenatusque labor in lege scrutanda
& traditionibus evolvendis collocabatur. Quare sub-
inde decimas negligebat, fructusque suos non deciman-
do in publicum vectos, vendebat.

Cum autem lege divina prohiberetur, quicquid
vel saltem gustare, quod non decimatū esset, Deut. XIV. 22.
Synedrium sanxit, ut, quicumque rerum suarum satag-
ere vellet, solveret ad minimum de fructibus à laicis
acceptis oblationem decimarum, cum decimis secun-
dis. Ad decimas vero primas, quas Levitis tradere
tenebantur, itemque decimas, quas egenis erogare
lex jubebat, neminem obligabant. Ita namque proluxa
fatis oratione & commentatione Obadiah in nn. l. c. ait:

והחבר

ורחבר הלוקח פירות מעמו הארץ צריך להפריש מהם
 תרומת מעשר ומעשר שני בלבד עם היות שנת
 מעשר שני אבל תרומת גדולה לנת נחשוני עמי
 הארץ עליה לפי שהיא במיתה ואין לה שיעור
 שחטה אחר פוטרת כל הכרי ומעשר ראשון ומעשר
 עני אין צריך להוציאת מן הקמאי עף על פי שעמי
 הארץ השורים עליהם לפי שיכול בעל הפירות
 לומר ללוי או לעני הבאים ליטור המעשרות
 הבא ראה שאי פירות הללו מעושדין ושול דקילן
 בכול דוכר"ה המוציאת מחבירו עליו הראיה אכר
 בתרומת מעשר לוכת למימר הכי שהאובל קבל
 שלי הורמו ממנו מתנורת כהונה חייב מיתודי:

h. e. חכר (varias hujus vocis notationes adducit Bux-
 torfius in Lex Talm. è quibus, si dicimus illam præsen-
 ti loco competere, qua denotatur תלמיד חכם *disci-
 pulus sapientis*, qui in omnibus sapientiæ lagalis parti-
 bus sedulo erudiebatur, hincque præ reliquis teneri-
 oris conscientiæ in servandis traditionibus censebatur,
 optime eam huic scopo congruere putamus) *emens fru-
 ctus à plebejis, necesse habet, segregare ab illis tantummo-
 do oblationem decimarum cum decimis secundis,
 si fuerit annus quo decimas secundas solvere
 leges mandabant. Verum de oblatione magna non sunt
 suspecti laici, tum quia ejus intermissio sub capitis poena
 erat prohibita, tum etiam quod ei non esset certa aestimatio.
 Nam poterat unicum tritici granum liberum reddere in-
 tegrum cumulum. Decimas autem primas itemq; paupe-
 roni*

rum non opus habet segreget à dubio decimatione, quanquam laici illis sint suspecti. Nam potest possessor fructuum dicere Levitæ aut pauperi venientibus ablatum, decimas: Si probaveris fructus istos non esse decimatos, poteris sumere, id enim dicendum est, ablaturo aliquid à socio suo incumbere probatione. Verum in oblatione decimarum non poterit ita dicere, quia, si edens sumserit id, à quo nondum dona sacerdoti ii sunt ablata, obnoxius est morti. Sed hæc non æque trahantur ad fructus שקלין ברמאי qui levioris observationis erant, quod ad leges de dubia decimatione attinet. Horum enim decimationem non opus erat, ut quis sollicita adeo volutaret mente, idque ut in margine Obad. adnotat, שחוקתן באים מן ההפקר, quod presumitur illos è publico venire. Quare probabiliter quis posset concludere, non fuisse legi dubiæ decimationis subjectos, nisi fructus ordinariæ alias decimandos, secundum regulam Mischnicam C.I.§.i. Mass. Maaseroth traditam: כלל אמרו במעשרות כל שהו: אוכרל ונשמר וגדולו מן הארץ חייב במעשרות: regulam universalem elocuti sunt de decimis. Quicquid in cibum cedit, custoditur & de terra exsurgit obligatur ad decimas.

Quanquam immunitatibus hisce circa fructum dubium decimatione gauderet universa Judæorum natio, eisque uti unicuique integrum esset. נאמני tamen (qua voce Synonyma haud dubie Pbarisai notantur) illas insuperhabentes omnem proventum, si-ve dubius esset decimatione, si-ve decimatus non esset extra omnem ambiguitatem; si-ve strictioris, si-ve levi-
oris

oris curæ esset, citra discrimen decimabant idque ex mente patrum, prouti testatur. Cap. II. §. II.

המקבל עליו להיות נאמן : מאן רמא Mass.

מעשר את שהוא אוכל וארץ שהוא מוכר וארץ שהוא לוקח ואינו מתארח אצל עם הארץ:

על המעשרות (Quicumq; in se suscepit, ut fiat fidelis)

(in decimis) decimet (מכאן ואילך) (ab illo tempore & ulterius)

quicquid vel edit, vel vendit vel emit, neq; etiam devertat ad laicum.

Scilicet, quemadmodum omnia sua opera faciebant, οὐκ ἐπὶ θεατρῶν

καὶ τοῖς ἀνθρώποις, ut os veritatis suavissimi nostri

Salvatoris Matth. XXIII. 5. id illis exprobrat, sic & hac in re opus superfluens præstabant, quo præ aliis

legum tenaces populo apparerent, & etiam, ut nullo non tempore parati essent cum ullo Thrasone, Luc. XIIX. 12. in templum ascendere, ibidemque inflatis

buccis & alto supercilio eructare: Ἀποδεκαῶν πάντες ἔσα κ]ῶμα.

In privilegiis circa dubiam decimationem tradendis dum occupati sumus, non possumus, quin etiam adducamus illud privilegium, quod habebant in decimis secundis remotis a dubio decimatione.

Nempe quæ caute alias essent tractanda, decimæ secundæ, separata a citra omnem disputationem non decimatis, idq; partim ex mente divina, partim vero ex mente Rabbiorum; hæ contra è sapientum, indulgentia negligentius tractabantur, nullumque illorum h. l. observabatur.

Nam (1) quod illorum decimis secundis, pecunia redemptis ob

מרחק המקום אשר

ב

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר

אשר בחר יוי לשכון שם *nimiam distantiam lo-*
ci, quem elegerat dominus, ut ibi habitaret. conf. Deut.
XIV. 24. & seqq. quinta pars superaddenda erat:
ואמנאור יגאל איש ממעשרן חמישיתו *Lev. XXVII. 31.*
יוסף עליו *Si quis certo redemerit decimas suas,*
quintam partem superaddat. Ad quod accedit te-
stimonium Mischnicum e Massechet Scheni Maaser
הפורר מעשר שני שלו מוסף 3. §. IV. cap.
עליו חמישיתו בין שהות שלו ובין שלו במתנר:
redimens decimas secundas proprias, addat illis quin-
tam partem sive sibi ipsi prolati sint, sive sui juris fa-
cti sint per donum. Aspice, si placet, nott. Bartenu-
riensis ad h. l. (II) Quod a fine trium annorum in-
illis requirebatur ביעור expurgatio seu כרתור ex-
ciso, quemadmodum παρὰφραζες Sal. ben Melech
in Michal Jovi ad Deut. XXVI 13. uti id doce-
tur rursus in Massechet Maaser Scheni Cap. V. 26.
ערב יום טוב הראשון של בסח של רביעור
Vespera feriae primæ
paschatos anni quarti & septimi fit expurgatio.
Conf. Bart. ad h. l. & etiam ad cod. רמאר cap. I. § 2.
(III) Quod illæ lato animo erant consumendæ
Hierosolymis: nec ab aliquo, cui vel pater, vel ma-
ter, vel filius vel filia, vel frater vel soror, vel alius
aliquis proxima cognatione conjunctus mortuus es-
set. Nam sic censebantur in luctu consumi jam ve-
ro expresse scriptum extat Deut. XXVI. vers. 14.
לא אכלתי באוני ממנו *non edi de isto in mærore meo.*
Et Cap. XIV. 26. ושחרר אתה וביתך: *& latus*
sis tu

sistu, cum domo tua : Sic (IV) , quod nemini
 integrum erat , quoad substantiam introducere illos
 Hierosolymas, rursusque educere jubentibus sic pa-
 tribus, invito quanquam Simeon Ben Gamaliel ut
 est Mass. dec. sec. C. III, §. 5. מיעורת נכנסות
 לירושלום מצאות ופירות נכנסין ואינן יוצאין
 : *pecunia quidem*
intrat Hierosolymas & rursus egreditur: sed fructus
ingrediuntur quidem, minime vero rursus egrediun-
tur, quanquam Rab. Simeon b. Gamaliel ait et-
iam fructus intrare & rursus exire. Sic (V) quum
 illas in substantia veherent Hierosolymas, omni la-
 bore & studio in id inniti illos oportebat, ne quid
 in via perderetur, vel ob גרור חיה *turmam fera-*
rum, vel etiam ob לסטים *latrones* Uti testatur rursq
 Obadias in additamentis ad cod. דמאי l.c. Sic quod
 (VI) non licebat vendere laico ut ederet de illis,
 eò quod impuritatis esset suspectus, ut l. c. manife-
 stum redditur : Tandem (VII) quod permutatio
 pecuniæ in decimis secundis extra omne dubium nõ
 decimati erat interdicta, ut habet §. 7. C. II. Mass.
 בית שמאי אומרין לא יעשרו ארם מאסר. scheni
 : Sameani ajunt, ne faciat quis-
piam siclos (sc. exponente sic Obad. של כסף *argen-*
teos) *denarios aureos*. Id omne in dubio decimati-
 one integrum censebatur.

Sic namq; integer paragrapho secund. C. cod. דמאי
 sonat: הרמאי אין לו חומש ואין לו ביעור ונאבד
 לאונן

לאונן ונכנס ליושלים ויוצא ומאכר ומאכר את מעוטו
 בדרכו ונותנו לעם הארץ ויאכל כגדרו ומחללין
 אותו כסף על כסף נחושת על נחושת
 כסף על נחושת ונחושת על הפירות
 וכלבד שיחזור ויפדה ארז הפירות דברי רבי
 מאיר וחכמים אומרים יעלה הפירות ויאכל

בירושלום: h. e. *Decimis secundis dubii decimati-*
one non superadditur quinta pars, neque etiam ad-
bibetur in eo expurgatio, possunt consumi in luctu,
intraant ille Hierosolymas & rursus exeunt, valent
etiamnum etiamsi sit aliquid de illis deperditum in
via, licet etiam vendere plebejis ita tamen, ut pro illis
wescatur, licet profanare illarum nummos, mutando
scil. argentum cum argento, argentum cum aere,
as cum fructibus: Modo rursus emat fructus, quae
verba sunt R. Meir, sapientes vero dicunt: tra-
ducat fructus Hierosolymas & illis fruatur ibi-
dem

Ultimo. Non possumus praeterire & illam
 immunitatem quam habebant in casu praesertim ne-
 cessitatis. Habet eam §. 3. Cap. I. Massechet cit.
 הלוקח לזרע ולבהמה קמה לעוררת שמן לנר
 Emens שמן לסוף בו את הכלים פטור מן הרמאי:
fructum ad seminandum, brutis, farinam ad pelles
(scil. preparandas) oleum ad lampadem, oleum ad
inungenda vase, liber pronuntiatus est ab hac lege.

Questant

Restant plurima, quæ hac in re ad-
duci adhuc poterant, eaque casuistica
imprimis varia. Quia autem angustia
temporis illa inspicere prohibet, omisi-
mus ea alio tempore fortassis, si Dei
mens fuerit, vertenda. Interim in
his pro ingenii nostri tenuitate adductis,
ita stamus, ut paratissimi, si quis me-
liora ostenderit, resiliamus. Vale Lector
benevole in Jesu.

I.

Recte & bene nobis vertisse
videtur B. Lutherus verba Lev.
XIX. 18. : חַתָּן לְאִשְׁתּוֹ
du solt auch deines Weibes Schwe-
ster nicht nehmen / neben ihr. Vid.
§. xxxii. Synt. Excell. Danzii Pro-
motoris Patroni & Præceptoris
nostri nunquam satis colendi.

B 3

II.

II.

Ruem acutetigisse haud
arbitramur Clarissimum
Buxtorfium, quando
deduxit. Abiit enim a men-
te spiritus S.

III.

Mysterium Trinitatis
ex loco Jes. VI. cum aliis
V. Test. LL. colloto, pos-
se probari, plane persuasi-
sumus.

IV.

V.

Quicumque studiosus,
imprimis Theologiæ, foe-
minæ alicui, sive virgo illa
sit, sive minimè, fidem pro-
mittit conjugalem; is hoc
ipso suo facto omnibus pru-
dentibus ostendit, quam pa-
rum absit a non vulgari, sed
summa stultitia.

